

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IX. Quæ gratia requiratur ad assensum naturalem articulis Fidei
supernaturalibus præbdendum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

varietatem, numerum, ac difficultatem confideremus: unde nec ullus haecenus homo inventus est, qui vel ad rerum omnium naturalium, vel unius etiam alicujus scientiae integræ notitiam, & non nisi variis admixtis erroribus pervenerit: quod argumento est, humanâ arte, viribus & industria acquiri hujusmodi cognitionem non posse. Confirmatur: nam inter Philosophos tanquam axioma receptum erat, de singularibus scientiam non esse. Per hæc etiam patet secunda pars conclusionis.

VI. Hoc non de naturâ tantum lapsâ isthæc intelligenda sunt, sed etiam de purâ, magnâ saltem ex parte, utpote in quâ & morbi fuissent & corporis ac mentis imbecillitas, occupationesque variæ, & in illâ verum etiam fuisset, Corpus quod corruptitur aggravat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem.

VII. Multa veritates naturales humani intellectus capere non superat.

Non docet S. Thomas ad singulas veritates naturales requiri speciale auxilium.

VIII. Clarius multo est ad has veritates cognoscendas non esse necessarium gratiam per Christum.

IX. Quod homini infirmum sit vulnus ignorantia, non arguit nihil eum naturaliter cognoscere.

X. Veritates etiam practicae de objectis honestis possunt naturaliter cognosci.

Tertia verò pars assertionis probatur: multæ siquidem veritates naturales sigillatim sumptæ non sunt intellectus humani viribus improporionatæ: unde S. Augustinus lib. 1. ad Simplicianum q. 2. circa finem ait, non solum bonum ingenium, sed etiam honestas & utiles disciplinas sæpè ante primam gratiam ab hominibus comparari. Nec contrarius est S. Thomas loco citato, dum ad singulas veritates cognoscendas ait necessarium esse auxilium Dei moventis; per hoc enim auxilium solummodo intelligit S. Doctor concursum generalem, ut ait Cajetanus ibi, & interpretes plerumque affirmant, atque ex ejus discursu aperte constat, de illo siquidem auxilio loquitur, quo causa secundæ indigent ex dependentiâ quam habent à primâ, & ex ordine quem, ut entia per participationem sunt, dicunt ad ens increatum, à quo, ut in esse, ita & in operari essentialiter dependent.

Quarta denique pars conclusionis, quod scilicet ad veritates quasdam naturales addiscendas, non sit necessaria gratia per Christum probatur: Christus enim ut rectè Vasquez 1. 2. d. 188. cap. 2. num. 8. non est mortuus ut aliquis esset mathematicus, aut musicus. Deinde multæ sunt veritates naturales, quæ non conducunt ad salutem: quid enim ad vitam æternam confert scire quot grana hordeacea, aut arenulæ terram inter & spheram lunæ interjici possint, quoties sol in magnitudine superet formicam, quanto tempore lapis molaris à cælo in terram decideret, aut telluro ad cælum ascenderet, & id genus alia, in quibus sudant mathematici, ac infinitis se fatigant calculationibus.

Dices: homini per peccatum inflatum est vulnus ignorantia, ut post S. Augustinum lib. 1. retract. cap. 9. & lib. 22. de civitate Dei cap. 22. & Bedam Lucæ 10. affirmat S. Thomas hic, q. 85. art. 3. ergo ex naturæ imbecillitate impar est ad veritates quascumque, etiam naturales cognoscendas. Negatur tamen consequentia; vulnus namque ignorantia in ordine tantum ad veritates supernaturales contractum est, non in ordine ad naturales, cum naturales nostræ vires nec ad operandum, nec cognoscendum per peccatum primi parentis quidquam sint imminuta, sed eadem jam planè sunt, quæ fuissent in purâ naturâ, ut ostendi Disp. præcedente, sect. secundâ.

Hæc quæ diximus, non de veritatibus tantum speculativarum cognitione intelligenda sunt, sed etiam practicarum: unde cognitiones honestæ de objectis bonis naturalibus possunt ut plurimum naturâ viribus, & sine gratiâ, seu extraor-

dinario Dei adjutorio haberi, eodem modo quo supra diximus de veritatibus speculativis. Hoc sufficienter probatur ex Divo Paulo cap. 2. ad Romanos dicente, gentes naturaliter ea quæ legis sunt facere; ergo ea cognoscunt, habentque conscientiam, seu dictamen practicum hæc esse facienda. Et sanè ipsam naturæ lumen dicitur non esse hominem innocentem occidendum, alienum non esse auferendum, honorandos esse parentes, & similia, ad quæ proinde addiscenda, non est opus speciali Dei concursu. Quando ergo S. Paulus 2. ad Corinthios 3. vers. 5. ait, Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis quasi ex nobis, &c. loquitur de cogitatione sanctâ, seu prout oportet ad salutem.

Objicies Canonem quartum Concilii Mileviani secundi, ubi dicitur gratiam Dei per Christum nos adjuvare, ut per ipsam sciamus, quid appetere, quid vitare debeamus: Cum sit, inquit, utrumque donum Dei & scire quid facere debeamus, & diligere ut faciamus. Respondetur loqui hoc Concilium de cognitione supernaturali, quæ ad opera supernaturalia justitiæ exercenda requiritur tanquam illi proportionata: fancitus est enim hic canon, ut constat, contra Pelagianos, qui hæc negabant, solâque opera naturalia tam intellectus quàm voluntatis, ad salutem consequendam sufficere affirmabant.

Urgebis: Concilium hoc loco requirit gratiam ad scientiam illam, quæ inflat, atque hanc esse donum Dei; ergo loquitur de scientiâ naturali ac veritatum naturalium, scientia namque supernaturalis non inflat, sed ædificat potius, cum ad virtutis exercitationem requiritur, & salutem consequendam. Respondetur scientiam supernaturalem posse, non directè & formaliter, sed occasionaliter inflare, multi siquidem ex ipsis etiam donis supernaturalibus occasione capiunt superbiendi, seque inde extollendi, unde submittere debebant, ut Lucifero contigit: scientia ergo est donum Dei, elatio inde secuta vitium nostrum

SECTIO NONA.

Quæ gratia requiratur ad assensum naturalem articulis Fidei supernaturalibus præbendum.

OBJECTUM supernaturale est duplex, quoad substantiam, & quoad modum: De hoc secundo, cum in entitate sit quid naturale, ut visus cæco restitutus, & similia, minor est difficultas; sic demones unionem inter animam & corpus cognoscebant eorum, qui à Christo ad vitam fuerunt resuscitati, & alia hujusmodi. Sermo itaque est solummodo de objectis supernaturalibus quoad substantiam, quale est mysterium Trinitatis, Incarnationis, &c. & de his quarimus, utrum assensu merè naturali, & sine auxilio gratia cognosci aliquo modo possint.

Existimo cum Bellarmino lib. 6. de Gratiâ, cap. 10. ubi alios citat, Molina in Concordiâ, d. 7. Cajetano & aliis, homines sine omni aliâ gratiâ præterquam legis & doctrinæ, seu auditâ externâ Evangelii prædicatione assequi posse notitiam aliquam mysteriorum supernaturalium, & assensum naturalem præbere articulis prædicatis. Probatur: Judæi quippe, & modo hæretici credunt multos ex articulis nostræ Fidei: Judæi siquidem ex majorum

Multa veritates practicae ipsa natura lumine innoscunt.

XI. Quo sensu Concilium Milevianum requirit gratiam ad cognitionem veritatum practicarum.

XII. Dona supernaturalia merendum sunt occasionaliter.

I. Objectum supernaturale quoad substantiam, & quoad modum.

II. Cum solâ gratiâ legis & doctrinæ possunt aliqua mysteria supernaturalia esse cognosci.

Judai & heretici veritates multas Fidei actibus naturalibus credunt.

majorum suorum traditione credunt vetus Testamentum esse verum Dei verbum, veraque omnia quae in eo continentur. Haeretici etiam haec eadem credunt quae Judaei, multasque alias veritates Fidei ex quocumque demum motivo id praestent, licet aliquas credere nolint: haeretici ergo isthaec sine auxilio gratiae credunt, nam eodem modo ad haec atque ad suos errores credendos inducuntur; ergo aequè naturaliter, quod etiam contingit Catholicis, si quando alicui ex Fidei articulis assensum praebent ob auctoritatem parentum. Nec mirum est quod haec mysteria, licet valde sublimia possit quis naturaliter ob testimonium humanum credere, cum gentiles res apprimè difficiles, & portenta maxima, inducti majorum auctoritate crediderint.

III. Potest quis aliquid natura viribus praestare, quod indirectè & remote conferat ad salutem.

Dices primò: si viribus naturae possit quis mysterium aliquod Fidei credere; ergo initium salutis potest esse ab homine, cum is per se facere aliquid valeat, conducens ad vitam aeternam. Respondetur nihil esse in hoc incommodi, ut quis viribus naturae aliquid praestet, quod indirectè & per accidens, seu removendo prohibens, ad salutem conducatur, aut per modum alicujus ad gratiam & actus bonos physice requisiti; sic enim negare nemo potest, quin natura rationalis & rationis usus ad haec requiratur: bonum etiam ingenium ad res Fidei & alia ad salutem conducenda facilius percipienda plurimum confert: Sic S. Augustinus de bono perseverantiae: *Habent*, inquit, *aliqui in ipso ingenio divinum naturaliter munus intelligentiae, quo moveantur ad Fidem, si congrua suis mentibus, vel audiant verba, vel signa conspiciant.*

IV. Multa merè naturalia per accidens, & quasi removendo prohibens juvant ad gratiam.

Sicut ergo hoc principium physicum, ipsumque etiam temperamentum naturale juvant ad melius utendum gratiam, minusque ei resistendum, idem sine praedivino gratiae bonis operibus tribui potest, & his actibus Fidei naturalibus per auctoritatem humanam habitis; juvant siquidem, ut dixi, ad gratiam solummodo per accidens, & per modum removentis prohibens, quo sensu S. Augustinus lib. 1. ad Simplicianum quaest. 2. ait: *ingenium, honestas disciplinas, & minora peccata conducere ad operationem gratiae.* Quod autem contra Semipelagianos negant Patres est, aliquid naturale per se, ac directè ad gratiam conferre, vel per modum alicujus physici, cui naturali sequela debeatur gratia, vel sit tanquam impetratorium aliquod morale, quodque per modum alicujus meriti moveat Deum ad gratiam conferendam: quae de re loquens S. Augustinus lib. 4. contra duas Epistolas Pelagianorum sic habet: *Quod dicunt gratiam adjuvare uniuscujusque bonum propositum, sine scrupulo acciperetur tanquam catholice dictum, si non in bono proposito meritum ponerent; & ad hoc idem facit locus ille Epist. 105. supra citatus.*

V. Declaratur quo pacto virtus naturalis conducatur indirectè & remote ad salutem.

Juvat itaque Fides haec naturalis & acquisita ad salutem indirectè, quatenus nimirum conducit ad Fidem infusam; facilius namque articulos hoscè credit ob auctoritatem divinam, qui eosdem jam ante credidit ob humanam, minusque diffidit converteri haereticus, qui in omnibus articulis, uno vel altero excepto, nobiscum convenit, quocumque demum modo illos credat, vel qui non habet contrarios errores, quam qui errat in multis: sicut multi gradus caloris in subiectum vacuum facilius inducuntur, quam in subiectum jam à contrariis gradibus frigoris possessum. Utrum autem quando fuit pertinacia in contrariis erroribus, non requiratur etiam ad Fidem naturalem & acquisitam peculiare aliquod auxilium

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

internum majus quam per praedicationem & occasionem externas, haberi naturaliter possit, dicitur infra.

Dices secundò: bona opera naturalia possunt de congruo mereri Fidem ipsam supernaturalem; ergo & Fides naturalis mereri similiter poterit supernaturalem; & consequenter conducere ad salutem: patet consequentia: si enim aliis actibus naturalibus bonis hoc tribui possit, quidni tribuatur etiam Fidei? Antecedens itaque probatur primò: nam alioqui sequeretur non esse in potestate hominis infidelis consequi salutem animae; nec enim alio modo id praestare valet quam disponendo se ad Fidem, neque alia ratione disponere se potest, quam bona opera moralia exercendo: si ergo haec opera ad Fidem non conducant, nec ad salutem, non est in potestate infidelis salvari.

Secundò probatur idem antecedens quibusdam exemplis, per quae ostendi videtur intuitu operum quorundam bonorum, nonnullos de facto Fidem & salutem obtinuisse. Sic in Martyrologio Romano 20. Julii, de S. Basilide refertur, quod cum sanctam virginem Potamienam, quam cum aliis satellitibus ad martyrium ducebat, defendisset à quorundam sceleratorum hominum petulantia, sancta Potamiena post triduum ei apprensus, eundem ad Fidem convertit, sicque in praemium illius operis boni moralis, in infidelitate facti, & salutem & martyrii palmam obtinuit.

Simile quiddam refert Baronius de virgine quadam nondum Christiana, quae cum in hominem incidisset, qui ob res alienum contractum, cui non erat solvendo, laqueo vitam finire statuerat, ut creditorum importunitatem, quam vivus non poterat, morte saltem effugeret, omnes facultates suas eidem elargita est per quae creditoribus satisfaceret: ob quod opus misericordiae, multis annis jam elapsis, & post vitam etiam luxuriosè actam, dolorem peccatorum, baptismum, & salutem obtinuit. Imò & in divinis Literis habemus Danielem Regi Nabucodonosor suavisse, ut eleemosynis peccata redimeret; ergo opera etiam naturalia & in infidelitate facta ad peccatorum remissionem & salutem conferunt. Hoc argumentum petit Sectionem sequentem; ei verò satisfiet Sect. 12. fine.

SECTIO DECIMA.

Dubium incidens: utrum opus bonum naturale conducatur ad vitam aeternam.

Hæc quaestio proprie ad materiam de merito pertinet, ubi late disputant Theologi utrum supernaturalitas actus sit conditio ad meritum essentialiter requisita. Quia tamen non parvam habet cum praesenti difficultate connexionem, hic eam expediemus: infra tamen Disp. 126. sect. 8. iterum de eâ redibit sermo.

Prima itaque sententia est, opera merè in entitate naturalia, non negativè tantum, seu removendo prohibens, ut jam dictum est, sed positivè etiam & per se, in genere causae proprie dispositivae conferre ad vitam aeternam: ita S. Thomas in 2. d. 28. art. 4. & d. 5. q. 2. art. 1. ad quam sententiam multum propendere videtur Cajetanus tom. 1. opusculorum, tract. 4. q. 1. Durandus, & alii, Valquez

VI.

Dicitur, posse bona opera naturalia mereri Fidem supernaturalem de congruo.

VII.

S. Basilides per opus bonum morale fidem & salutem videtur acquisivisse.

VIII.

Alia exempla quibus ostendi videtur, opera merè naturalia directè conducere ad salutem.

I.

Hac quaestio spectat ad materiam de merito.

II.

Prima sententia affirmat opera merè naturalia per se conferre ad salutem.